Inflation statistics: η μεγάλη (οφθαλμ)απάτη

Αναδημοσίευση από το https://commune.org.gr

του Πάνου Κοσμά

- Πώς θα έχουμε «ισχυρή ανάπτυξη», αλλά με… σημαντική επιβράδυνση
- Πώς το χρέος μειώνεται ως ποσοστό του ΑΕΠ ενώ (θα) χρωστάμε διαρκώς περισσότερα
- Πώς η ακρίβεια δεν θα μειωθεί αλλά θα αυξηθεί και το 2023, αλλά ο πληθωρισμός θα… μειωθεί!
- Πώς έχουμε υψηλό πληθωρισμό, αλλά πολύ υψηλότερη «ακρίβεια»
- Πώς ο κατώτατος -και όχι μόνο- μισθός αυξάνεται… μειωνόμενος
- Πώς τα λαϊκά νοικοκυριά χρηματοδοτούν από το υστέρημά τους την «εξυγίανση» των δημοσιονομικών στοιχείων μέσω του υψηλού πληθωρισμού

Οι αναπτυγμένες οικονομικά δυτικές κοινωνίες είχαν ξεχάσει τη σημασία του πληθωρισμού και την επίδρασή του στην καθημερινή ζωή εδώ και αρκετές δεκαετίες. Στην Ελλάδα, από τα μισά της τελευταίας δεκαετίας του προηγούμενου αιώνα, στα χρόνια της σύγκλισης για την είσοδο στην Ευρωζώνη˙ στις ΗΠΑ και άλλες χώρες της ΕΕ, ακόμη νωρίτερα. Σε αυτές τις δεκαετίες ξεχάστηκαν πολλά: ότι ο επίσημος πληθωρισμός δεν αποδίδει το πραγματικό βάρος της ακρίβειας στα λαϊκά νοικοκυριά, ότι οι υψηλοί ρυθμοί ανάπτυξης είναι απατηλοί όταν στηρίζονται κυρίως στον υψηλό πληθωρισμό, ότι η μείωση του χρέους είναι επίσης απατηλή, αφού μπορεί να μειώνεται ως ποσοστό του ΑΕΠ ενώ αυξάνεται σε όγκο. Καθώς λοιπόν ο υψηλός πληθωρισμός μάς γυρίζει πίσω σε οικονομικά δεδομένα που θυμίζουν άλλες, παλιές εποχές, καιρός είναι να μάθουμε να αναγνωρίζουμε τη νέα πραγματικότητα, τις οφθαλμαπάτες ή και πολιτικές απάτες γύρω

από τα επίσημα στατιστικά στοιχεία.

Οι τιμές θα συνεχίσουν να ανεβαίνουν και το 2023, αλλά ο πληθωρισμός θα… μειωθεί

Οι προβλέψεις όλων των διεθνών οργανισμών συμφωνούν: οι τιμές θα συνεχίσουν να ανεβαίνουν και το 2023. Ο πληθωρισμός ωστόσο θα μειωθεί. Υπό προϋποθέσεις, μάλιστα, θα μπορούσε και να μηδενιστεί. Ωστόσο, όποιος/α υποθέσει ότι η μείωση ή και ο μηδενισμός του πληθωρισμού το επόμενο έτος σημαίνει πως οι τιμές θα «ξεφουσκώσουν» στα προ της πληθωριστικής λαίλαπας επίπεδα, θα κάνει μεγάλο λάθος. Ένας χαμηλός πληθωρισμός το 2023 θα σημαίνει απλώς ότι οι τιμές θα αυξηθούν περαιτέρω – έστω και λίγο. Ακόμη και αν ο πληθωρισμός το 2023 είναι μηδενικός, αυτό θα σημαίνει απλώς ότι οι τιμές θα παραμείνουν στα υψηλά επίπεδα που θα έχουν διαμορφωθεί το 2022. Αυτό που θα μειωθεί είναι το ποσοστό περαιτέρω αύξησης των τιμών!

Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ), πάντως, στις πρόσφατες προβλέψεις της για την Ελλάδα κάνει λόγο για ετήσιο πληθωρισμό 6,8% το 2022, αλλά και περαιτέρω άνοδο 3,5% το 2023 και 2,1% το 2024.

Ο λόγος που θα συμβούν όλα αυτά είναι απλός: ο πληθωρισμός προκύπτει από τη σύγκριση του επιπέδου των τιμών (με τη μεθοδολογία από την οποία προκύπτει ο Εθνικός Δείκτης Τιμών Καταναλωτή) σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του προηγούμενου έτους: με τον αντίστοιχο μήνα του προηγούμενου έτους (αν πρόκειται για πληθωρισμό μήνα) ή με το προηγούμενο έτος (αν πρόκειται για πληθωρισμό έτους).

Αυτό σημαίνει ότι για να επανέλθουν οι τιμές στα προ της πληθωριστικής λαίλαπας επίπεδα, θα πρέπει το 2023 να καταγραφεί εξίσου θηριώδης αποπληθωρισμός. Κάτι τέτοιο όμως θα μπορούσε, θεωρητικά, να συμβεί μόνο με ύφεση επικών διαστάσεων. Ωστόσο, μια τέτοια διόρθωση των υψηλών τιμών με μεγάλη ύφεση θα συμβάδιζε με άλλου τύπου καταστροφές για τις εργαζόμενες τάξεις, εξαιτίας κυρίως της μεγάλης αύξησης της

ανεργίας. Επιπλέον, τα εμπειρικά δεδομένα αποδεικνύουν πως ακόμη και στην περίπτωση μεγάλης ύφεσης, ο αποπληθωρισμός είναι οριακός και όχι υψηλός. Το 2020 το ΑΕΠ μειώθηκε 9% αλλά ο ΕΔΤΚ τον Ιανουάριο του 2021 μειώθηκε μόνο κατά 2% σε σχέση με τον Ιανουάριο του 2020.

> *Συμπέρασμα: Οι υψηλές τιμές ήρθαν για να μείνουν – και πιο λαϊκά: ό,τι γράφει, δεν ξεγράφει. Αρκεί ένα έτος υψηλού πληθωρισμού για μια μόνιμη εκτίναξη των τιμών σε υψηλά επίπεδα για όλη τη χρονοσειρά των επόμενων ετών.*

Πολύ υψηλός πληθωρισμός, αλλά πολύ μικρότερος από την «ακρίβεια»

Η «ακρίβεια» και ο πληθωρισμός είναι μεγέθη σχετιζόμενα μεν, όχι ταυτιζόμενα δε. Ο πληθωρισμός είναι ένας μακροοικονομικός δείκτης (ΕΔΤΚ) που συντίθεται από επιμέρους δείκτες τιμών για κατηγορίες προϊόντων, των οποίων η συμμετοχή στον συνολικό δείκτη καθορίζεται από τη στατιστική υπηρεσία με βάση κάποια στάθμιση. Ωστόσο, αυτή η στάθμιση δεν γίνεται με… ταξικά κριτήρια, δηλαδή με εισοδηματικά κριτήρια. Για τις εργαζόμενες τάξεις στη μεγάλη τους πλειονότητα κάποιες κατηγορίες προϊόντων (αγαθών και υπηρεσιών) συμμετέχουν στην οικογενειακή δαπάνη με πολύ υψηλότερο ποσοστό σε σχέση με τον γενικό μέσο όρο. Παραδείγματα: Άλλες συνέπειες έχει ο πληθωρισμός στις τιμές κατοικιών για όσους ζουν στο νοίκι κι άλλες για όσους έχουν ιδιόκτητο σπίτι και μάλιστα χωρίς να αποπληρώνουν στεγαστικό δάνειο. Άλλες συνέπειες έχει η θηριώδης αύξηση στις τιμές του ηλεκτρισμού για νοικοκυριά των οποίων οι λογαριασμοί του ηλεκτρικού ρεύματος αντιστοιχούν στο 50% (ή και παραπάνω) του μηνιαίου τους εισοδήματος και άλλες για όσους αντιστοιχεί στο 10% (ή και λιγότερο) του εισοδήματός τους.

Τον Απρίλιο του 2022 ο ΕΔΤΚ αυξήθηκε 10,2% σε σχέση με τον Απρίλιο του 2021, αλλά διαβάζοντας τον πίνακα με τις αυξήσεις τιμών σε 12 θεμελιώδεις κατηγορίες για την αναπαραγωγή των εργαζόμενων τάξεων γίνεται φανερό ότι ο δείκτης «ακρίβειας»

για τα λαϊκά νοικοκυριά είναι πολύ-πολύ μεγαλύτερος.

> *Τούτων δοθέντων, η πρόσφατη αύξηση του κατώτατου μισθού κατά 7,5% έχει ήδη "εξουδετερωθεί" από την αύξηση του επίσημου Δείκτη Τιμών Καταναλωτή. Αν μάλιστα πάρουμε υπόψη ότι η ακρίβεια είναι υπερδιπλάσια του επίσημου πληθωρισμού, ιδιαίτερα για όσους/ες το εισόδημα κυμαίνεται στα επίπεδα περί τον κατώτατο μισθό, η αύξηση του πληθωρισμού έχει αποτέλεσμα τη μείωση του πραγματικού μισθού! Η μείωση αυτή προφανώς δεν αντισταθμίζεται από την επιδοματική πολιτική της κυβέρνησης, που καθόλου τυχαία στο ζήτημα αυτό προτιμά αυτό που κατήγγελλε (την «επιδοματική πολιτική») από την ευθεία λύση μιας πραγματικά γενναίας αύξησης των μισθών.*

Στον βαθμό που όπως εξηγήσαμε προηγούμενα η ακρίβεια ήρθε για να μείνει ακόμη και αν ο πληθωρισμός αποκλιμακωθεί από το 2023, η κατάρτιση ενός Δείκτη Τιμών Αγαθών Λαϊκής Κατανάλωσης είναι απαραίτητη για να έχουν σαφή εικόνα της τρομερής πίεσης που δέχονται από την ακρίβεια τα λαϊκά νοικοκυριά.

Πίνακας 1. % Μεταβολή τιμών σε επιλεγμένα αγαθά του «καλαθιού της νοικοκυράς» (Απρίλιος 2022/Μάρτιος 2021)

Ψωμί και δημητριακά	10,0
Κρέατα (γενικά)	14,1
Γαλακτοκομικά/αυγά	11,7
Έλαια και λίπη	22,0
Ηλεκτρισμός	88,8
Φυσικό αέριο	122,6
Πετρέλαιο θέρμανσης	65,1
Καύσιμα και λιπαντικά	29,0
Μεταφορά επιβατών με πλοίο	17,7
Κινηματογράφοι/θέατρα	13,9
Ξενοδοχεία/μοτέλ/πανδοχεία	16,1

Στέγαση	35,2

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Ισχυρή ανάπτυξη, αλλά με… ισχυρή επιβράδυνση

Όταν μιλάμε για το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ), τον λόγο έχει όχι ο ΕΔΤΚ αλλά ο αποπληθωριστής του ΑΕΠ. Επειδή το ονομαστικό ΑΕΠ αποτιμάται σε τιμές αγοράς (τρέχουσες τιμές) ενσωματώνει την αύξηση των τιμών στις συνιστώσες του ΑΕΠ. Για να έχουμε ένα πραγματικό μέτρο της ανάπτυξης («πραγματικό ΑΕΠ») πρέπει να αφαιρέσουμε από την αύξηση του ονομαστικού ΑΕΠ την επίδραση του αποπληθωριστή. «Ψιλά γράμματα» και τεχνοκρατικός γρίφος για την κοινωνική πλειονότητα, που δεν είναι εξοικειωμένη με οικονομικούς όρους, κατάλληλος όμως για πολιτική συσκότιση. Έτσι, πρόσφατα η κυβέρνηση πανηγύρισε για την ανακοίνωση της ΕΛΣΤΑΤ περί αύξησης του ΑΕΠ πρώτου τριμήνου 2022 κατά 7%. «Ισχυρή ανάπτυξη», ήταν η επωδός στις δηλώσεις των κυβερνητικών στελεχών. Η ίδια η ΕΛΣΤΑΤ απέφυγε να ανακοινώσει τον αποπληθωριστή του ΑΕΠ για το πρώτο τρίμηνο, ώστε να μπορούμε με βάση τα επίσημα στοιχεία να υπολογίσουμε την αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ – ή, αν θέλετε, την «πραγματική» αύξηση του ΑΕΠ. Όπως όμως αποδεικνύει ο πίνακας, ο αποπληθωριστής του ΑΕΠ παρακολουθεί τον ΕΔΤΚ και κυμαίνεται περί τη μία μονάδα κάτω από αυτόν. Ο τελευταίος, μεσοσταθμικά, το πρώτο τρίμηνο του 2022 ήταν 7,3%. Ο αποπληθωριστής του ΑΕΠ μπορούμε να υποθέσουμε ότι κυμάνθηκε περί το 5,5-6%.

Έτσι, όμως, βγαίνει εντελώς διαφορετικό «νόημα» για την ανάπτυξη το πρώτο τρίμηνο του 2022: από το συνολικό 7,0% το 5,5%-6% οφείλεται στο «φούσκωμα» των τιμών λόγω του υψηλού πληθωρισμού. Δηλαδή το πραγματικό ΑΕΠ αυξήθηκε μόνο κατά 1-1,5%. Άλλως, έχουμε «ισχυρή ανάπτυξη» όχι λόγω πραγματικής αναπτυξιακής δυναμικής αλλά λόγω αφύσικα υψηλού πληθωρισμού. Το κρεσέντο αυτής της fake ανάπτυξης αναμένεται μάλιστα να ενταθεί στο δεύτερο τρίμηνο του έτους, αφού ο πληθωρισμός θα αυξηθεί μεσοσταθμικά κατά 3 ποσοστιαίες μονάδες σε σχέση με το

πρώτο τρίμηνο – με αντίστοιχη αύξηση και του αποπληθωριστή του ΑΕΠ.

> *Υπάρχουν μάλιστα όλες οι προοπτικές, χάρη στον πληθωρισμό, αυτή η fake ανάπτυξη να ξεπεράσει τα επίπεδα του 2021! Τα κυβερνητικά στελέχη αναμένεται να κάνουν προεκλογικό… πάρτι με αυτή τη στατιστική «οφθαλμαπάτη». Για να προστατευτεί αυτή η πολιτική δυνατότητα έχει… απαγορευτεί η συνύπαρξη στον ίδιο πίνακα στατιστικών στοιχείων του ονομαστικού ΑΕΠ και του αποπληθωριστή του ΑΕΠ. Στο Μεσοπρόθεσμο συνυπάρχουν ο αποπληθωριστής και το πραγματικό ΑΕΠ και στις ανακοινώσεις της ΕΛΣΤΑΤ υπάρχει μόνο το ονομαστικό ΑΕΠ…*

Πίνακας 2. Προβλέψεις Μεσοπρόθεσμου 2022-2025

Έτος	Πληθωρισμός (HICP)	Αποπληθωριστής ΑΕΠ
2020	-0,8	-1,3
2021	2,1	0,6
2022	4,5	5,6

Το χρέος μειώνεται, ενώ χρωστάμε διαρκώς περισσότερα

Το πιο εντυπωσιακό αποτέλεσμα της στατιστικής οφθαλμαπάτης που βασίζεται στην πολύ υψηλό πληθωρισμό είναι η αποκλιμάκωση του χρέους ως ποσοστού του ΑΕΠ. Ραγδαία αποκλιμάκωση του χρέους προβλέπουν στο υπουργείο Οικονομικών, με μείωση στο 193,3 το 2021, σε 180,2% το 2022, σε 168,6% το 2023, σε 155,2% το 2024 και σε 146,5% το 2025. Ωστόσο, το ισοζύγιο της Γενικής Κυβέρνησης, δηλαδή το συνολικό ισοζύγιο του κρατικού προϋπολογισμού περιλαμβανομένων όλων των κατηγοριών κρατικών εσόδων και δαπανών, θα παραμείνει αρνητικό μέχρι και το 2025, καθώς το πρωτογενές ισοζύγιο (ισοζύγιο χωρίς τη δαπάνη για τόκους) θα παραμείνει μέχρι και το 2025 μικρότερο της δαπάνης για τόκους (που θα είναι σταθερή περί το 2,5% του ΑΕΠ). Μόλις το 2025 το συνολικό δημοσιονομικό έλλειμμα προβλέπεται ότι θα

ισοσκελιστεί.

> *Αυτό σημαίνει ότι κάθε έτος στην πενταετία 2021-2025 θα προστίθεται νέο χρέος στο υπάρχον, άρα η «μάζα» του χρέους θα αυξάνεται. Και παρ' όλα αυτά, το χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ θα μειώνεται θεαματικά από έτος σε έτος! Ο λόγος είναι τα προβλεπόμενα υψηλά ποσοστά αύξησης του ΑΕΠ εξαιτίας του πολύ υψηλού πληθωρισμού: όσο αυξάνεται το ΑΕΠ, μειώνεται το χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ. Επιβεβαιώνεται έτσι ότι ο υψηλός πληθωρισμός είναι ένας αποτελεσματικός τρόπος για τη μείωση του χρέους ως ποσοστού του ΑΕΠ. Κι έτσι, το χρέος μειώνεται ως ποσοστό του ΑΕΠ ενώ ταυτόχρονα αυξάνεται σε όγκο – το χρέος μειώνεται ενώ χρωστάμε διαρκώς περισσότερα!*

Πίνακας 3

'Ετος	2021	2022	2023	2024	2025
Αποπληθωριστής ΑΕΠ	2,1	4,5	1,6	1,7	1,8
Χρέος % του ΑΕΠ	193,3	180,2	168,6	155,2	146,5
Πρωτογενές Ισοζύγιο*	-8,1	-2,5	+1,1	+2,1	+2,3
Ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης**	-9,6	-4,0		–	–

*Δεν περιλαμβάνεται η δαπάνη για τόκους
**Με ενσωματωμένη τη δαπάνη για τόκους

Στοιχεία: Προϋπολογισμός 2022, νέο Μεσοπρόθεσμο

Soft landing, δημοσιονομική «ανάσα» και σύνδρομο πνιγμού για

τα λαϊκά νοικοκυριά

Κυβερνητικά στελέχη υποδέχονται με χαμόγελα τις υψηλές πτήσεις του πληθωρισμού, επειδή θα μειώσει το χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ. Αρκεί, λένε, να «κρατήσει για λίγο». Δηλαδή μόνο για το 2022. Εδώ ακριβώς κρύβεται η «μεγάλη αρπαχτή» της εξυγίανσης των δημοσιονομικών στοιχείων μέσω του υψηλού πληθωρισμού: ο επίσημος Εθνικός Δείκτης Τιμών Καταναλωτή μπορεί να μειωθεί το 2023, αλλά αυτό σημαίνει μόνο ότι θα μειωθεί το ποσοστό περαιτέρω αύξησης των τιμών. Το πρόβλημα είναι ακριβώς αυτό: οι συνέπειες του υψηλού πληθωρισμού το 2022 και του υψηλού πληθωρισμού -αν και σε χαμηλότερα επίπεδα- το 2023, θα «γράψουν» μεσομακροπρόθεσμα, καθώς θα ενσωματωθούν με μόνιμο τρόπο στη δυναμική των δημοσιονομικών στοιχείων αλλά και στο κόστος διαβίωσης των λαϊκών νοικοκυριών:

- Το ονομαστικό ΑΕΠ θα συνεχίσει να αυξάνεται πάνω στις βάσεις που θα διαμορφώσει ο υψηλός πληθωρισμός το 2022.
- Το χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ θα συνεχίσει να μειώνεται ως συνέπεια των μόνιμων επιπτώσεων της αύξησης του ονομαστικού ΑΕΠ το 2022.
- Η επίδραση του υψηλού πληθωρισμού στο έλλειμμα ως ποσοστό του ΑΕΠ θα είναι επίσης θετική.
- Τέλος, μόνιμη και καθόλου προσωρινή θα είναι η βαριά επίδραση του υψηλού πληθωρισμού για τα λαϊκά νοικοκυριά, καθώς οι τιμές τα επόμενα έτη θα συνεχίσουν να «χτίζονται» πάνω στα υψηλά επίπεδα του 2022.

Έτσι, η δημοσιονομική «ανάσα» είναι συνώνυμη του «συνδρόμου πνιγμού» για τα λαϊκά νοικοκυριά, που καλούνται για δεύτερη φορά ύστερα από τη μνημονιακή «δημοσιονομική εξυγίανση» (που… αύξησε το χρέος σε επίπεδα πάνω από το 200% του ΑΕΠ, από 127% το 2010) να χρηματοδοτήσουν με μια γενναία πραγματική μείωση του μισθού τους τη νέα «εξυγίανση» των δημόσιων οικονομικών. Αν υπάρχει κάτι πραγματικά προσωρινό εδώ, αυτό είναι η (ισχνή ούτως ή άλλως) επίδραση των επιδοματικού χαρακτήρα κυβερνητικών μέτρων για την ακρίβεια. Ο επιδοματικός, προσωρινός και ανεπαρκής χαρακτήρας των κυβερνητικών μέτρων

κρατάει τον «σκύλο» της κερδοσκοπίας χορτάτο την ίδια στιγμή που μειώνει τη φτωχική «πίτα» των λαϊκών νοικοκυριών. Όταν πρόκειται για τα κέρδη, η «επιδοματική πολιτική» («κοινωνικός μισθός») καταγγέλλεται σαν «αντιαναπτυξιακή»˙όταν πρόκειται για τη μείωση του πραγματικού μισθού εξαιτίας του υψηλού πληθωρισμού, τότε η προσωρινότητα της επιδοματικής πολιτικής (που, εκτός των άλλων, είναι ισχνή και ανεπαρκέστατη) υιοθετείται για να αποφευχθεί η μόνιμη και δίκαιη λύση της αύξησης των μισθών.

Έτσι αποκαλύπτεται και το πραγματικό νόημα του στόχου (ή της ελπίδας) των θεσμικών εκπροσώπων των αγορών και των διεθνών οργανισμών περί soft landing: καλοδέχονται τον υψηλό πληθωρισμό αρκεί να μην οδηγήσει σε ύφεση και χρηματοπιστωτική κρίση. Γιατί τότε το πρόβλημα περνάει από την πλευρά του λαϊκού εισοδήματος (και) στα κέρδη…

Δημοσιονομική -και όχι μόνο- «αρπαχτή» με τον υψηλό πληθωρισμό με θύματα τα λαϊκά νοικοκυριά